

Informacje podstawowe

Nazwa przedmiotu	Biblijne podstawy trynitologii i pneumatologii w epoce patrystycznej
Prowadzący	Ks. prof. ucz. dr hab. Mirosław Mejzer
Wydział	Wydział Teologiczny
Kierunek	Specjalistyczne Studia Teologiczne
Poziom studiów	studia drugiego stopnia (magisterskie)
Profil studiów	ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarne
Moduł specjalnościowy	teologia biblijna i patrystyczna
Dyscyplina naukowa, do której odnoszą się efekty uczenia się	nauki teologiczne
Obowiązuje od roku akademickiego	2025/2026
Rok studiów	1
Semestr	1
Język wykładowy	polski
Status przedmiotu (<i>obowiązkowy, do wyboru</i>)	obowiązkowy
Odniesienie do kierunkowych efektów uczenia się (<i>symbole</i>)	STL_W01; STL_W02; STL_W03; STL_W06; STL_W09; STL_U02; STL_U03; STL_K01; STL_K04
Rodzaj zajęć (<i>wybór z listy*</i>)	wykład
Liczba godzin	30
Liczba ECTS	5
Wymagania wstępne	Podstawowa znajomość Biblii, patrologii i historii Kościoła
Opis i cele przedmiotu	Podstawowym celem zajęć jest ukazanie źródeł chrześcijańskiej wiary w Tróję Świętą oraz rozwój dogmatu trynitarnego od I do VII wieku. Szczególny akcent zostanie położony na ukazanie roli tekstów biblijnych i ich interpretacji w kształtowaniu się określonych poglądów teologicznych na temat tożsamości Osób Boskich i relacji trynitarnych. Ukazane zostanie rozumienie roli Ducha Świętego w dziele zbawczym, natchnieniu biblijnym i uświęceniu człowieka w myśli wybranych Ojców Kościoła. Przedstawione zostaną poglądy wybitnych przedstawicieli epoki patrystycznej na te tematy oraz przeanalizowane orzeczenia synodów i soborów starożytnych, zwłaszcza tych z IV wieku.

Treści programowe

Temat/blok zajęć:	Liczba godzin
-------------------	---------------

1. Zagadnienia wstępne dotyczące kształtowania się wiary trynitarniej (próby opisanie tożsamości Jezusa Chrystusa, pierwotne wyznania wiary: modele kerygmatyczne, binarne i trynitarnie; poglądy heterodoksyjne: subordynacjonizm, adopcjonizm, modalizm itp.).	2
2. Apologeci i ich próby opisanie wewnątrzboskiej relacji Ojca i Syna.	2
3. Teologia aleksandryjska III wieku i teoria trzech Boskich Hipostaz u Orygenesesa	2
4. Poglądy Ariusza i orzeczenia Soboru w Nicei (325).	4
5. Teologia trynitarna Atanazego z Aleksandrii.	2
6. Teologia trynitarna Bazylego z Ancyry i Hilarego z Poitiers.	2
7. Teologia synodów w Aleksandrii (339), Rzymie (340), Antiochii (341), Sardyce (343), Sirmium (351), Arles (353), Mediolanie (355), Sirmium (357), Seleucii (359), Konstantynopolu (360).	4
8. Teologia trynitarna i pneumatologiczna ojców kapadockich.	2
9. Schyłek arianizmu w IV wieku.	2
10. Teologia i pneumatologia soboru w Konstantynopolu (381).	2
11. Św. Augustyn i jego <i>De Trinitate</i>	2
12. Kluczowe teksty biblijne w historii kontrowersji trynitarnych w IV wieku.	2
13. Rozwój pneumatologii w V wieku. Spory o Filioque.	2
Łącznie godzin:	30

Opis przedmiotowych efektów uczenia się i sposoby ich weryfikacji

Kategoria efektu (W, U, K)	<u>Kierunkowe</u> efekty uczenia się (co ogólnie <i>absolwent po tych studiach</i> będzie wiedział i umiał)	Opis <u>przedmiotowych</u> efektów uczenia się (wyłącznie czasownikami operacyjnymi - czynności, które da się zweryfikować, mierzalne; w nawiasie należy podać numery tematów zajęć, które realizują dany efekt) (co konkretnie <i>student po tym przedmiocie</i> będzie wiedział i umiał)	Sposoby <u>weryfikacji</u> efektów uczenia się (np.: kolokwium pisemne, egzamin ustny, egzamin pisemny, sprawozdanie, prezentacja na zajęciach, raport, projekt indywidualny, grupowy...)
STL_W01	ma pogłębioną wiedzę o specyfice przedmiotowej i metodologicznej teologii, w szczególności w zakresie studiowanej specjalności teologicznej; jest w stanie rozwijać tę wiedzę i twórczo stosować ją w działalności edukacyjnej i środowiskowej	Student zna (od strony dogmatycznej i historycznej) rozwój wiary trynitarniej w Kościele od I do VI wieku. Rozumie kontekst historyczno-teologiczny i poglądy wybitnych Ojców Kościoła na temat Trójcy Świętej. Potrafi wyjaśnić na czym polegała kontrowersja trynitarna w IV wieku i opisać stanowiska synodów tego okresu. Zna kluczowe teksty biblijne stanowiące podstawę rozwoju dogmatu trynitarnego. Student potrafi wyjaśnić błędy teologiczne herezji trynitarnych.	Esej śródsesemestralny; test końcowy
STL_W02	zna zaawansowaną terminologię biblijną i teologiczną oraz jej korzenie grecko-łacińskie	Student zna terminologię trynitarną i pneumatologiczną i potrafi wyjaśnić proces jej kształtowania się oraz zależności od różnych systemów starożytnej filozofii greckiej	Esej śródsesemestralny; test końcowy
STL_W03	ma uporządkowaną i pogłębioną wiedzę, obejmującą teorie i metody studiowanej specjalizacji teologicznej	Student potrafi analizować teksty źródłowe i właściwie je kontekstualizować od strony historycznej, terminologicznej i teologicznej. Umie wyjaśnić sposób korzystania z tekstów biblijnych w ukształtowaniu się katolickiej wiary w Tróję Świętą.	Esej śródsesemestralny; test końcowy

STL_W06	ma pogłębioną znajomość współczesnego nauczania Kościoła katolickiego w zakresie teologii biblijnej, patrystycznej, systematycznej i praktycznej	Student potrafi określić zarówno wpływ Ojców Kościoła na ukształtowanie się dogmatu wiary w Tróję Świętą, jak również uchwycić różnice pomiędzy starożytnym ujmowaniem wiary trynitarną a współczesnymi tendencjami teologicznymi i słownictwem, wynikającym z tego dogmatu.	Esej śródsesestralny; test końcowy
STL_W09	rozumie kulturotwórczą rolę Kościoła i teologii, zarówno w aspekcie historycznym, jak i społecznym	Student rozumie wpływ dogmatu o Trójcy Świętej na rozwój personalizmu, znaczenia relacji oraz wartości życia społecznego i komunikacji.	Esej śródsesestralny; test końcowy
STL_U02	posiada zaawansowane umiejętności badawcze w zakresie analizy tekstów biblijnych i teologicznych, umiejętność wykorzystania metod i narzędzi badawczych służących do ich właściwej interpretacji;	Student potrafi ocenić wartość teologiczną tekstów i pojęć związanych z wiarą w Tróję Świętą.	Dyskusja na zajęciach
STL_U03	posiada umiejętność interpretowania źródeł istotnych dla badań biblijnych i teologicznych, z wykorzystaniem tekstów obcojęzycznych	Student potrafi interpretować teksty biblijne w świetle dogmatu trynitarnego. Potrafi samodzielnie wyszukiwać i odpowiednio korzystać z komentarzy biblijnych i teologicznych.	Dyskusja na zajęciach; esej śródsesestralny; test końcowy
STL_K01	ma krytyczną świadomość poziomu własnej dojrzałości osobowej, nabytej wiedzy i umiejętności	Student ma krytyczną świadomość poziomu swojej wiedzy oraz rozumie konieczność docierania do tekstów źródłowych i uznanych komentarzy biblijnych i patrystycznych.	Dyskusja na zajęciach
STL_K04	potrafi odpowiednio określić priorytety służące realizacji określonego przez siebie lub innych zadania i potrafi przewidywać wielokierunkowe skutki swojej działalności	Student docenia badawczą pracę innych i akceptuje konieczność korzystania z ich dorobku; zachowuje krytycyzm wobec jednostronnych sądów.	Dyskusja na zajęciach

Metody dydaktyczne

(dostosowane do przedmiotowych efektów uczenia się)

	Metoda wykładu
	Metoda analizy tekstów źródłowych

Opis nakładu pracy studenta w ECTS

Kontakt z prowadzącym	Aktywność	Liczba godzin	Razem liczba godzin / ECTS
bezpośredni	udział w zajęciach	30	2
	udział w zaliczeniach poza zajęciami		
	udział w konsultacjach		
praca własna	przygotowanie do zajęć (czytanie, praca pisemna, tłumaczenie, ...)	20	3
	przygotowanie do zaliczenia (np. czytanie, prezentacja, projekt, ...)	20	

Kryteria oceny końcowej

(Opis składowych oceny końcowej zajęć, rozkład procentowy lub punktowy, informacja o dopuszczalnej liczbie nieobecności, inne kryteria)

Ocena końcowa będzie wypadkową trzech kryteriów; - 25%: aktywny i systematyczny udział w wykładach (w tym: online): 30 godz. (dopuszczalne 3 usprawiedliwione nieobecności) - 50%: przygotowanie eseju na temat zadanego tematu i jego publiczne przedstawienie - 25%: osobiste przygotowanie i pozytywne rozwiązanie testu końcowego
--

Literatura obowiązkowa

Sesboüé B. Wolinski J. (red.)	Historia dogmatów, t. 1: Bóg zbawienia, tłum. P. Rak, Kraków 1999.
Grzywaczewski J.	Walka o zachowanie wiary nicejskiej w połowie IV wieku, Studia Nauk Teologicznych PAN 8 (2014), s. 151-171.
Vannier M.-A., // Naumowicz J., Starowieyski M. (red)	Trójca Święta: tajemnica jedności, Warszawa: Instytut Wydawniczy "Pax"; 2000

Literatura uzupełniająca

Simonetti M.	La crisi ariana nel IV secolo, Roma 1975.
Dünzl F.,	A brief history of the doctrine of the Trinity in the early Church, London 2007.

Grzywaczewski J.	La relation du Fils au Père dans les conceptions théologiques des origines au Concile de Nicée, Paris 2010.
White J.	The Trinity: on the nature and mystery of the One God, Washington, D.C.: The Catholic University of America Press 2022.

*** lista rodzajów zajęć**

- ☐ ćwiczenia (audytoryjne, translatoryjne, terenowe, warsztatowe, projektowe)
- ☐ ćwiczenia laboratoryjne, komputerowe
- ☐ lektorat języka obcego nowożytnego/starożytnego
- ☐ wykład kierunkowy
- ☒ wykład monograficzny lub konwersatorium monograficzne
- ☐ seminarium dyplomowe
(sem. magisterskie, licencjackie lub inżynierskie, na którym student pod kierunkiem opiekuna pracy przygotowuje pracę dyplomową, wykorzystując metody adekwatne do realizowanej tematyki badawczej)
- ☐ pracownia dyplomowa (programistyczna, chemiczna, fizyczna, biologiczna, inżynierska)
(zajęcia laboratoryjne, na których student pod kierunkiem opiekuna pracy przygotowuje pracę dyplomową wykorzystując metody adekwatne do realizowanej tematyki badawczej)